

Sygnatura akt II Ca 1487/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Weronika Oklejak (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Renata Stępińska SR del. Przemysław Strzelecki

Protokolant: sekretarz sądowy Elżbieta Łojewska

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2016 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. L.

przeciwko A. K.

o ochronę służebności

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 19 kwietnia 2016 r., sygnatura akt I C 5516/14/P

1. oddała apelację;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Renata Stępińska SSO Weronika Oklejak SSR Przemysław Strzelecki

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Krakowa - Podgórze w Krakowie wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt I C 5516/14/P, nakazał pozwanej A. K. przywrócić stanu zgodnego z prawem poprzez umożliwienie powodowi M. L. dostępu do urządzeń kanalizacji sanitarnej zgodnie z treścią służebności gruntowej ustanowionej aktem notarialnym z dnia (...) roku Rep. A nr (...) przez należącą do pozwanej działkę nr (...) obręb (...) P. objętej księgą wieczystą nr (...), nakazując pozwanej zaniechania dalszych naruszeń służebności przeprowadzenia i korzystania z sieci kanalizacji sanitarnej (pkt I), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt II). Zasadził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 525 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu (pkt III), w pozostałym zakresie znosząc wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu (pkt IV). W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że powód domagał się nakazania pozwanej

przywrócenia stanu zgodnego z prawem, poprzez umożliwienie mu dostępu do urządzeń kanalizacji sanitarno-opadowej, przeprowadzonych zgodnie z treścią służebności gruntowej ustanowionej aktem notarialnym z dnia (...) Rep. A nr (...) przez należącą do pozwanej działkę nr (...) (dawna działka o numerze (...)), położoną w obr. (...) j. ewid. K., dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa – Podgórze w Krakowie Wydział IV Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), względnie o nakazanie pozwanej A. K. przywrócenia stanu zgodnego z prawem, poprzez odblokowanie urządzeń kanalizacji sanitarno-opadowej przeprowadzonych zgodnie z treścią służebności gruntowej ustanowionej aktem notarialnym z dnia (...), Rep. A nr (...) przez należącą do pozwanej działkę nr (...) (dawna działka o nr (...)), położoną w obr. (...) j. ewid. K., dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa – Podgórze w Krakowie Wydział IV Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Nadto powód wniósł o nakazanie pozwanej zaniechania dalszych naruszeń prawa służebności przeprowadzenia i korzystania z sieci kanalizacji sanitarnej i opadowej, ustanowionej aktem notarialnym z dnia (...), Rep. A nr (...) na działce nr (...) (dawna działka o nr (...)), położonej w obr. (...) j. ewid. K., dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa – Podgórze w Krakowie Wydział IV Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Na uzasadnienie M. L. podniósł, że jest właścicielem działki o numerze (...) w K., sąsiadującej z działką nr (...), która należy do A. K. Na mocy umowy z dnia (...) zawartej przez strony sporu, została ustanowiona na rzecz każdorazowego właściciela działki nr (...) służebność gruntowa przeprowadzenia przez działkę pozwanej sieci instalacji kanalizacyjnej: sanitarnej i opadowej. Podstawą faktyczną żądania powoda było zablokowanie przez pozwaną instalacji kanalizacyjnej. Niemniej działania pozwanej nie pozbawiły powoda możliwości korzystania z urządzeń. W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o: oddalenie powództwa oraz orzeczenie, że służebność przeprowadzenia kanalizacji na działce pozwanej wygasła z powodu jej nieużywania przez ponad 10 lat. Sąd Rejonowy za bezsporne uznał, że powód jest właścicielem działki o numerze (...) położonej w K., jedn. ewid. Podgórze, dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa – Podgórze w Krakowie Wydział IV Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Natomiast właścicielem sąsiedniej działki oznaczonej numerem (...), położonej w obr. (...) jedn. ewid. K., dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa – Podgórze w Krakowie Wydział IV Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), jest pozwana. W dniu (...) pozwana i jej ówczesny mąż R. K. zawarli umowę o ustanowienie na rzecz każdorazowego właściciela działki nr (...) służebności przeprowadzenia przez działkę pozwanej sieci instalacji kanalizacyjnej: sanitarnej i opadowej w kierunku z północy aż do ul. (...) do studzienki kanalizacyjnej oznaczonej na mapie stanowiącej załącznik do umowy.

Pozwana zablokowała drewnem odpływ wykonanej przez powoda kanalizacji sanitarnej. Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że na mapie stanowiącej załącznik do umowy o ustanowienie służebności czerwonym kolorem zakreślono studzienkę znajdującą się w punkcie oznaczonym literą (...) na k. 122 oraz wychodzącą z tego miejsca strzałkę kończącą swój bieg na nieruchomości władnącej. Na przedmiotowej mapie nie zostały naniesione dodatkowe oznaczenia oprócz numerów działek powoda i pozwanej. Znajdująca się na mapie czerwona linia odzwierciedla przebieg służebności przeprowadzenia instalacji kanalizacyjnej sanitarnej. Natomiast służebność instalacji opadowej nie została narysowana na mapie. Po zawarciu umowy o ustanowienie służebności powód wykonał odcinek ok. 5 metrów instalacji kanalizacji sanitarnej, wiodącej od jego działki do studzienki znajdującej się w punkcie oznaczonym literą (...) na k. 122 na działce pozwanej, która nie sprzeciwiała się wykonaniu tej instalacji na jej działce. Blokada odpływu kanalizacji powoda wykonana przez pozwaną nie była całkowita i trwała, a jedynie ograniczała możliwość przepływu nieczystości. Powód korzystał z kanalizacji i spełniała ona swoje zadanie w stosunku do jego potrzeb. O blokadzie wykonanej przez pozwaną powód dowiedział się dopiero zapoznając się z wynikami kontroli przeprowadzonej przez (...). W oparciu o przytoczony wyżej stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo było częściowo zasadne. W jego ocenie przebieg instalacji kanalizacyjno-sanitarnej jest zgodny z zakresem ustanowionej służebności i powodowi jako obecnemu właścicielowi nieruchomości władnącej przysługuje roszczenie o ochronę służebności. Z uwagi na fakt, że pozwana przyznała, iż zablokowała drewnem odpływ kanalizacji sanitarnej Sąd Rejonowy postanowił uwzględnić powództwo w tym zakresie. Natomiast za niezasadny został uznany zarzut wygaśnięcia służebności wskutek jej niewykonywania przez lat 10, o czym stanowi art. 293 § 1 k.c., gdyż pozwana przyznała, iż powód wykonał odcinek ok. 5 metrów sieci kanalizacji sanitarnej na jej działce, a instalacja ta pozostaje tam do dzisiaj. Sąd Rejonowy zwrócił także uwagę, że powód korzystał z kanalizacji, mimo iż pozwana ją zablokowała, gdyż drewniane pniaki nie zablokowały całkowicie i trwale przepływu ścieków, a jedynie ograniczyły ten przepływ. Odnosząc się natomiast do służebności przeprowadzenia instalacji sieci kanalizacyjnej opadowej Sąd pierwszej instancji wskazał, że powód nie wykazał,

w jakim zakresie służebność ta obciąża nieruchomości pozwanej. Dlatego też w tym zakresie powództwo zostało oddalone.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 100 kodeksu postępowania cywilnego. Apelację od powyższego wyroku złożyła pozwana, zaskarżając je w części, w zakresie uwzględnienia powództwa, tj. co do pkt I. Orzeczeniu zarzuciła: 1. Naruszenie przepisów materialnego prawa cywilnego, a to: - art. 222 § 2 w związku z art. 251 k.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie tych przepisów wskutek przyjęcia, że działanie powódki stanowi naruszenie przysługującej powodowi służebności gruntowej, podczas gdy służebność ta wygasła z mocy prawa w 2011 roku; - art. 293 § 1 poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy służebność przysługująca powodowi miała charakter służebności czynnej, która nie była przez niego wykonywana, przez okres ponad 10-letni; 2. Obrazę norm postępowania cywilnego: - art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie dowolnej, nie zaś swobodnej oceny dowodów, polegającej na ustaleniu wykonywania przez powoda prawa służebności gruntowej (korzystania z kanalizacji), które nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym; - art. 233 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie sprzeczności między przeprowadzonymi dowodami i poczynionymi ustaleniami, a wydanym rozstrzygnięciem; - art. 233 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie, w stopniu dostatecznym dla wydania rozstrzygnięcia, sprzeczności powstałych na gruncie przeprowadzonych dowodów, a także poprzez bezpodstawne zawierzenie zeznaniom powoda i niektórym tylko świadkom, a nieuwzględnienie zeznań pozwanej i pozostałych świadków. Z uwagi na powyższe pozwana wniosła o: 1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości; 2. zasądzenie kosztów procesu, w tym postępowania apelacyjnego, wg norm przepisanych; ewentualnie o: 1. uchylenie powyższego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu (w tym kosztach postępowania przed Sądem Okręgowym)

W odpowiedzi na apelację powód wniosł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanej okazała się całkowicie niezasadna. Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, uznając że mają one oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Wbrew ocenie pozwanej dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena dowodów jest zgodna z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego, nie ma więc w żadnym razie dowolnego charakteru. W orzecznictwie podnosi się, że „swobodna ocena dowodów jest jednym z podstawowych elementów składających się jurysdykcyjną kompetencję sądu, który bezpośrednio je przeprowadza. Wobec tego, nawet w sytuacji, gdy z treści zgromadzonego w sprawie materiału da się wywieść, w zakresie ustaleń, równie logiczne wnioski, przeciwne do tych, które sformułował sąd, dopóki ocena dowodów, która była podstawą dla takich ustaleń mieści się w granicach wyznaczonych przez kryteria wskazane w art. 233 § 1 k.p.c., nie można zasadnie mówić o naruszeniu tego przepisu” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACa 257/16). Sąd Okręgowy uznaje, że dokonana przez Sąd Rejonowy ocena dowodów miała charakter swobodny, a więc nie było możliwym jej zakwestionowanie. Oznacza to, że poczynione ustalenie, iż nie doszło do całkowitej blokady przewodu kanalizacyjnego nie może zostać skutecznie podważone. Warto przywołać w tym kontekście treść depozycji świadka M. K., która podczas rozprawy w dniu (...) zeznała, że „z rury kanalizacyjnej ciekła woda, to zablokowanie wiaderkiem nie było takie szczelne” (k. 102). Nie można przy tym pomijać, że był to świadek powołany przez pozwaną. Sąd I instancji w ramach swojej kompetencji jurysdykcyjnej dokonał powyższego ustalenia także w oparciu o zeznania powoda, świadka T. S. oraz świadka S. S., uznając, że depozycje powołanych osób są wiarygodne. To że drewno pod wpływem wilgoci pęcznieje i daje możliwość szczelnego zatamowania otworu w żaden sposób nie może prowadzić do wniosku, że w analizowanym stanie faktycznym blokada była szczelna. Wskazać w tym miejscu należy, że świadek S. S. wskazał, że „pomimo zatkania coś tam spływa” (k.104). Jednakże kwestia szczelności blokady nie miała kluczowego znaczenia przy dokonywaniu oceny, czy dyspozycja normy wyrażonej w 293 § 1 k.c. uległa aktualizacji. Przepis ten stanowi bowiem, że służebność gruntowa wygasa wskutek niewykonywania przez lat dziesięć. Skoro powód zainstalował na działce pozwanej sieć kanalizacji sanitarnej, a jest to fakt niekwestionowany przez żadną ze stron, to trudno przyjąć, aby służebność „przeprowadzenia przez działkę nr (...) sieci instalacji kanalizacyjnej” nie była wykonywana. Oznacza to, że powód cały czas korzysta z ustanowionej na

mocy umowy z dnia (...)służebności gruntowej. Innej oceny należałoby natomiast dokonać, gdyby powód zaniechał instalacji na działce pozwanej urządzeń mających umożliwić mu korzystanie z nieruchomości obciążonej zgodnie z treścią służebności, co jednak nie miało miejsca. Naruszenia służebności gruntowej przez pozwaną nie doprowadziło do stanu, w wyniku którego powód zaprzestał korzystania z powołanego ograniczonego prawa rzeczowego, gdyż ograniczenie prawa własności pozwanej polega m.in. na tym, że na jej nieruchomości znalazły się urządzenia, których nie może samowolnie usunąć. Skoro więc służebność gruntowa nie wygasła, to należało przyjąć, że - wobec dokonanego naruszenia – Sąd Rejonowy punktem I zaskarżonego wyroku zasadnie uwzględnił roszczenie z art. 222 § 2 k.c. w zw. z art. 251 k.c.

Z tych też przyczyny orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. Orzekając w przedmiocie kosztów Sąd Okręgowy na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Renata Stępińska SSO Weronika Oklejak SSR Przemysław Strzelecki